

GRAD GRUBIŠNO POLJE

PRILOG 3

FINANCIJSKA ANALIZA GRADSKOG PRORAČUNA

Sadržaj

1. FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA I ANALIZA PRORAČUNA GRADA GRUBIŠNOG POLJA	1
1.1. Financiranje javnih potreba u Republici Hrvatskoj.....	1
1.2. Ustroj Grada Grubišnog Polja	2
1.3. Analiza proračuna Grada Grubišnog Polja.....	6
1.3.1. Prihodi i primici.....	6
1.3.2. Rashodi i izdaci	12
1.3.3. Fiskalna pozicija Grada Grubišnog Polja	21
1.3.4. Razina zaduženosti	22
1.4. Imovina Grada Grubišnog Polja.....	22
2. FINANCIRANJE RAZVOJNIH PROJEKATA SREDSTVIMA EU FONDOVA	25
3. POPIS TABLICA	29
4. POPIS GRAFIKONA	29

1. FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA I ANALIZA PRORAČUNA GRADA GRUBIŠNOG POLJA

1.1. Financiranje javnih potreba u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj sustav javnog financiranja čine tri segmenta: državni proračun, proračuni izvanproračunskih fondova te proračuni jedinica lokalne uprave i samouprave. Državni proračun te izvanproračunski fondovi tvore konsolidiranu bilancu središnje države, a konsolidirana bilanca središnje države zajedno s proračunima jedinica lokalne uprave i samouprave konsolidiranu bilancu opće države.

U ovom poglavlju prikazat će se proračun, odnosno prihodi i rashodi Grada Grubišnog Polja. Prema Zakonu o proračunu, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave jest općina, grad i županija čija tijela obavljaju funkcije, izvršavaju zadaće i donose programe propisane zakonom i odlukama donesenim na temelju zakona, za što se sredstva osiguravaju u njihovu proračunu (NN 87/8 , 136/12, 15/15).

Jedinice lokalne samouprave stječu prihode iz vlastitih izvora, zajedničkih poreza i dotacija državnog i županijskog proračuna, a sve sukladno Zakonu o financiranju jedinica lokalne uprave i područne (regionalne) samouprave te kasnijim izmjenama i dopunama istog zakona (NN 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08, 25/12, 147/14) .

Vlastiti porezi gradova i općina jesu:

1. prihodi od vlastite imovine, u smislu članka 68. stavka 3. točke 1., 2., 3. i 4. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi,
2. općinski odnosno gradski porezi u skladu s ovim Zakonom,
3. novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sami propišu,
4. upravne pristojbe u skladu s posebnim zakonom,
5. boravišne pristojbe, u skladu s posebnim zakonom,
6. komunalne naknade doprinosi i druge naknade utvrđene posebnim zakonom,
7. naknade za uporabu javnih općinskih ili gradskih površina,
8. drugi prihodi utvrđenim posebnim zakonom.

Općine ili gradovi mogu uvesti sljedeće poreze:

1. prirez porezu na dohodak,
2. porez na potrošnju,
3. porez na kuće za odmor,
4. porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište,
5. porez na nekorištene poduzetničke nekretnine,
6. porez na tvrtku ili naziv,
7. porez na korištenje javnih površina.

Prirez porezu na dohodak plaćaju porezni obveznici prema mjestu prebivališta i za gradove do 30.000 stanovnika može iznositi najviše 10%.

Zajednički prihodi su porez na dohodak i porez na promet nekretnina. Prihod od poreza na dohodak dijeli se između države, općine, grada i županije po sljedećoj zakonski definiranoj raspodjeli:

- udio općine/grada – 60%,
- udio županije – 16,5%,
- udio za decentralizirane funkcije – 6%,
- udio za pomoći izravnavanja za decentralizirane funkcije 16%,
- udio za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima ESI fondova čiji su nositelji JL(R)S ili pravne osobe u njihovom vlasništvu/suvlasništvu, te ustanove čiji su nositelji – 1,5%.

Zajednički prihodi, države, općine i grada su i prihodi od ugovorenih godišnjih naknada za koncesije, prema Zakonu o koncesijama (»Narodne novine«, br. 89/92.), i to:

1. za crpljenje mineralnih i termalnih voda – 50% općine/gradovi, 50% država,
2. za zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu – 30% općine/gradovi, 70% država.

U Republici Hrvatskoj česte su zakonodavne izmjene poreznih propisa pa je 01.01.2015. godine na snagu stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 2. prosinca 2014. godine. Navedenim zakonskim aktom promijenjena je raspodjela prihoda od poreza na dohodak pa danas gradovima i općinama pripada 60% ovog izvora prihoda koji se može uvećati za maksimalno 6%, a što ovisi o broju preuzetih decentraliziranih funkcija.

Svaka preuzeta funkcija ima svoju postotnu vrijednost, a one iznose:

- osnovno školstvo – 1,9%,
- srednje školstvo – 1,3%,
- socijalna skrb – 0,8%,
- primarna zdravstvena zaštita – 1,0%,
- vatrogastvo 1,0%.

Drugi po izdašnosti izvor prihoda jedinica lokalne samouprave su neporezni prihodi u koje se ubrajaju brojne pristojbe i naknade. Najizdašniji izvor prihoda ove skupine prihoda su komunalne naknade i doprinosi.

1.2. Ustroj Grada Grubišnog Polja

Statutom Grubišnog Polja uređuje se samoupravni djelokrug grada. Kako je određeno u Statutu, Grad Grubišno Polje je samostalan u odlučivanju u poslovima iz samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom, te podliježe samo nadzoru zakonitosti rada i akata tijela Grada. Također, u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,

- brigu o djeci,
- socijalnu skrb,
- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- kulturu, tjelesnu kulturu i sport,
- zaštitu potrošača,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarnu i civilnu zaštitu,
- promet na svom području,
- ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Tijela Grada su Gradsko vijeće i Gradonačelnik.

Gradsko vijeće predstavničko je tijelo građana i tijelo lokalne samouprave, koje donosi akte u okviru djelokruga Grada, te obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom. Vijeće ima predsjednika i potpredsjednika čija je dužnost počasna i za to ne primaju plaću.

Gradsko vijeće između ostalog donosi:

- Statut Grada,
- Poslovnik o radu,
- odluku o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Grada,
- proračun i odluku o izvršenju proračuna,
- polugodišnje i godišnje izvješće o izvršenju proračuna,
- odluku o privremenom financiranju,
- odluku o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina Grada Grubišnoga Polja čija ukupna vrijednost prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina, a ako je taj iznos manji od 70.000 kuna onda odluku o iznosima iznad 70.000 kuna, odnosno u svakom slučaju čija je pojedinačna vrijednost veća od 1.000.000 kuna,
- uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih odjela i službi,
- osniva ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe, za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad,
- donosi odluke o potpisivanju sporazuma o suradnji s drugim jedinicama lokalne samouprave, u skladu sa općim aktom i zakonom,
- bira i razrješava predsjednika i potpredsjednika Gradskog vijeća,
- osniva radna tijela, bira i razrješava članove tih tijela, te bira, imenuje i razrješuje i druge osobe određene zakonom, drugim propisom ili statutom

Izvršno tijelo Grada je gradonačelnik grada. On ima dva zamjenika, od kojih se jedan bira zajedno sa gradonačelnikom, a drugi iz reda pripadnika češke nacionalne manjine. Gradonačelnik zastupa Grad i nositelj je izvršne vlasti Grada. Mandat gradonačelnika i njegovih zamjenika traje četiri godine.

Gradonačelnik obavlja različite poslove, između ostalog:

- priprema prijedloge općih akata te izvršava i osigurava izvršavanje općih akata Gradskog vijeća,
- usmjerava djelovanje upravnih tijela Grada u obavljanju poslova iz njihovoga samoupravnog djelokruga te nadzire njihov rad,
- upravlja nekretninama i pokretninama, te imovinskim pravima u vlasništvu Grada u skladu sa zakonom i statutom,
- odlučuje o stjecanju i otuđenju nekretnina i pokretnina Grada Grubišnoga Polja čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u

godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, a najviše do 1.000.000,00 kuna, a ako je taj iznos manji od 70.000,00 tada može odlučivati najviše do 70.000,00 kuna, ako je stjecanje i otuđivanje planirano u proračunu i provedeno u skladu sa zakonskim propisima,

- imenuje i razrješuje predstavnike Grada u tijelima javnih ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba koje je Gradsko vijeće osnovalo za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad, osim ako posebnim zakonom nije drugačije određeno,
- upravlja prihodima i rashodima Grada,
- utvrđuje prijedlog proračuna Grada i izvršenje proračuna,
- upravlja raspoloživim novčanim sredstvima na računu proračuna Grada,
- donosi pravilnik o unutarnjem redu za upravna tijela Grada,
- daje suglasnost na pravilnike o unutarnjem redu ustanova u vlasništvu Grada,
- imenuje i razrješava pročelnike upravnih tijela,
- utvrđuje plan prijema u službu u upravna tijela Grada,
- predlaže izradu prostornog plana kao i njegove izmjene i dopune na temelju obrazloženih i argumentiranih prijedloga fizičkih i pravnih osoba,

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Grada Grubišnoga Polja, utvrđenih zakonom i Statutom, te obavljanje poslova državne uprave koji su zakonom prenijeti na Grad, ustrojavaju se upravna tijela Grada. Ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela uređuje se posebnom odlukom Gradskog vijeća, a upravna tijela se ustrojavaju kao upravni odjeli i službe. Njima upravljaju pročelnici koje na temelju javnog natječaja imenuje gradonačelnik.

Upravna tijela u oblastima za koje su ustrojena i u okviru djelokruga utvrđenog posebnom odlukom, neposredno izvršavaju i nadziru provođenje općih i pojedinačnih akata tijela Grada, te u slučaju neprovođenja općeg akta poduzimaju propisane mjere, samostalna su u okviru svog djelokruga, a za zakonito i pravovremeno obavljanje poslova iz svoje nadležnosti odgovorni su Gradonačelniku.

U Gradu Grubišnom Polju su ustrojena 4 upravna odjela:

- Upravni odjel za gospodarstvo
- Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora
- Upravni odjel za financije i javne prihode
- Stručna služba Gradskoga vijeća

Upravni odjel za gospodarstvo obavlja poslove vezane uz osiguranje uvjeta za razvitak gospodarstva, poduzetništva, poljoprivrede, šumarstva, trgovine, turizma i ugostiteljstva, izrađuje smjernice osnove razvoja Grada i programe razvoja pojedinih gospodarskih djelatnosti.

Obavlja imovinsko-pravne poslove vezane uz gospodarenje poljoprivrednim i građevinskim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske, poslove u svezi zaštite i spašavanja te izrađuje nacрте općih i drugih akata. Obavlja i druge poslove koji su mu dodijeljeni Zakonom, te drugim propisima i općim aktima.

Upravni odjel za stambeno-komunalne djelatnosti i uređenje prostora obavlja poslove vezane uz uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu zaštitu, graditeljstvo, promet i veze, vodoopskrbu i odvodnju, geodetske poslove te obavlja imovinsko-pravne

poslove vezane uz gospodarenje poljoprivrednim i građevinskim zemljištem u vlasništvu Grada.

U svom djelokrugu vodi evidenciju o stanovima i poslovnim prostorima na području grada, evidenciju o katastru vodova, ulica, trgova i kućnih brojeva, izrađuje nacрте općih i drugih akata iz svoje nadležnosti i obavlja druge poslove koji su mu dodijeljeni Zakonom te drugim propisima i općim aktima.

Upravni odjel za financije i javne prihode obavlja poslove vezane uz Proračun Grada, prati ostvarivanje proračunskih prihoda i rashoda i izrađuje analize o kretanju prihoda i rashoda Grada Grubišnoga Polja.

Izrađuje nacrt Proračuna, godišnjeg obračuna proračuna i izvješća o izvršenju proračuna, financijske i statističke izvještaje, evidenciju potraživanja i obveza u analitičkoj evidenciji. Izdaje naloge za plaćanje za izvršenje Proračuna, evidentira imovinu u analitičkoj evidenciji imovine, evidentira stanje i promjene potraživanja i obveza prihoda Proračuna, rashoda i izdataka, te izvršenje Proračuna u financijskom knjigovodstvu.

Obavlja poslove vezane uz obračun i isplatu plaća i naknada, obavlja poslove razreza i naplate prihoda u skladu sa Zakonom, izrađuje nacрте odluka iz nadležnosti upravnog odjela te obavlja i druge poslove koji su mu dodijeljeni Zakonom te drugim propisima i općim aktima.

Stručna služba Gradskog vijeća obavlja upravne poslove iz samoupravnog djelokruga vezane uz brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i šport, zaštitu potrošača i informiranje. Obavlja stručne, administrativno-tehničke i druge poslove vezane uz rad Gradskoga vijeća i njihovih radnih tijela.

Najčešće je riječ o organizaciji i pripremi sjednica, osiguravanju vođenja zapisnika i tonskoga snimanja sjednica, pripremi i izradi općih i drugih akata Gradskoga vijeća, te se brine o usklađenosti sa zakonskim propisima materijala i prijedloga koji se razmatraju na sjednicama. Izrađuje zaključke i druge akte, prati njihovu provedbu, uređuje i objavljuje «Službeni glasnik» Grada Grubišnoga Polja, te obavlja i druge poslove potrebne za nesmetano funkcioniranje Gradskoga vijeća.

U okviru Službe obavljaju se imovinsko-pravni i administrativno-tehnički poslovi za potrebe upravnih odjela poput poslova iz oblasti rada i radnih odnosa, poslova pisarnice, prijepisa i umnožavanja materijala, ekonomata i čišćenja.

Javne službe

Grad Grubišno Polje u okviru samoupravnog djelokruga osigurava obavljanje djelatnosti kojima se zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana na području komunalnih, društvenih i drugih djelatnosti, za koje je zakonom utvrđeno da se obavljaju kao javna služba, a to čini osnivanjem trgovačkih društava, ustanova, drugih pravnih osoba i vlastitih pogona.

Najveća tvrtka u vlasništvu grada je KOMUNALAC d.o.o. Pod tim imenom posluje od 1997. godine i pravni je slijednik Javnog poduzeća KOMUNALAC s.p.o., osnovanoga 1. siječnja 1980. godine.

U tvrtki je stalno zaposleno 45 osoba. Među osnovnim djelatnostima je proizvodnja i opskrba pitkom vodom, održavanje čistoće grada, čišćenje svih vrsta objekata, odlaganje komunalnog otpada, održavanje groblja, te obavljanje pogrebnih poslova odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, te ispitivanje motornih vozila radi sigurnosti na cesti.

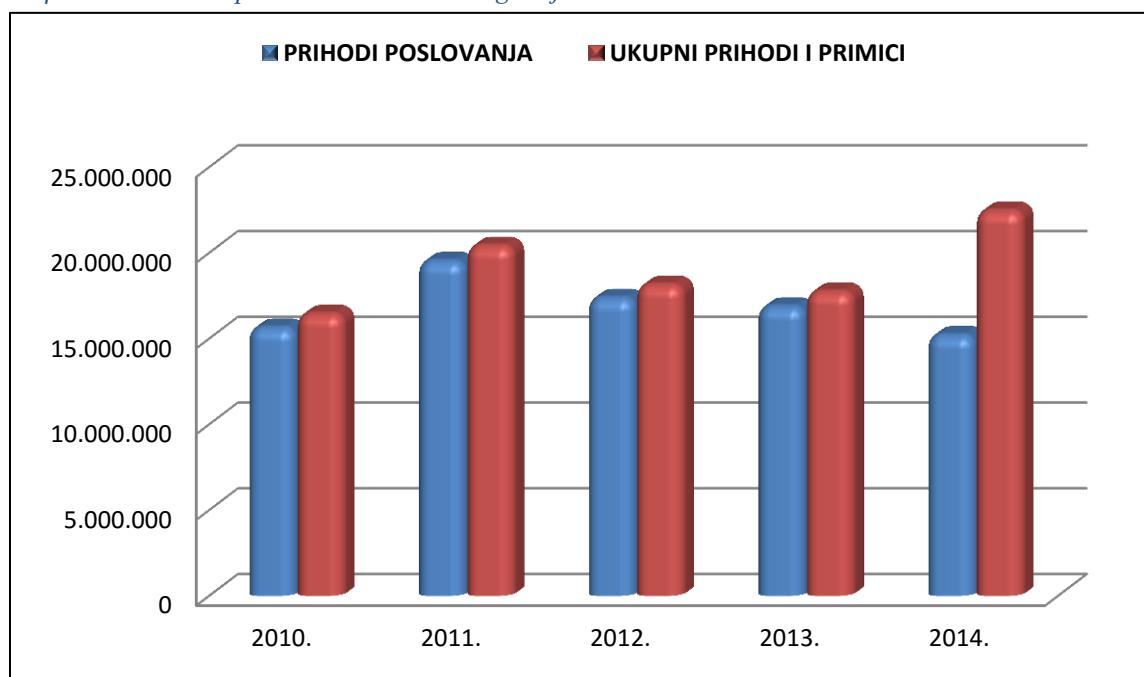
1.3. Analiza proračuna Grada Grubišnog Polja

1.3.1. Prihodi i primici

Tijekom promatranog razdoblja od 2010. godine do 2014. godine proračunski prihodi i primici Grada Grubišnog Polja iznosili su prosječno 19,0 milijuna kuna godišnje. U prvoj godini promatranog razdoblja odnosno 2010. godini ukupni proračunski prihodi i primici iznosili su 16,4 milijuna kuna, dok su 2014. godine iznosili 22,5 milijuna kuna što je u pet godina porast za 37,4%.

Kretanje ukupnih prihoda i primitaka u razmatranom razdoblju prikazano je u grafikonu 1.

Grafikon 1: Prihodi i primici Grada Grubišnog Polja

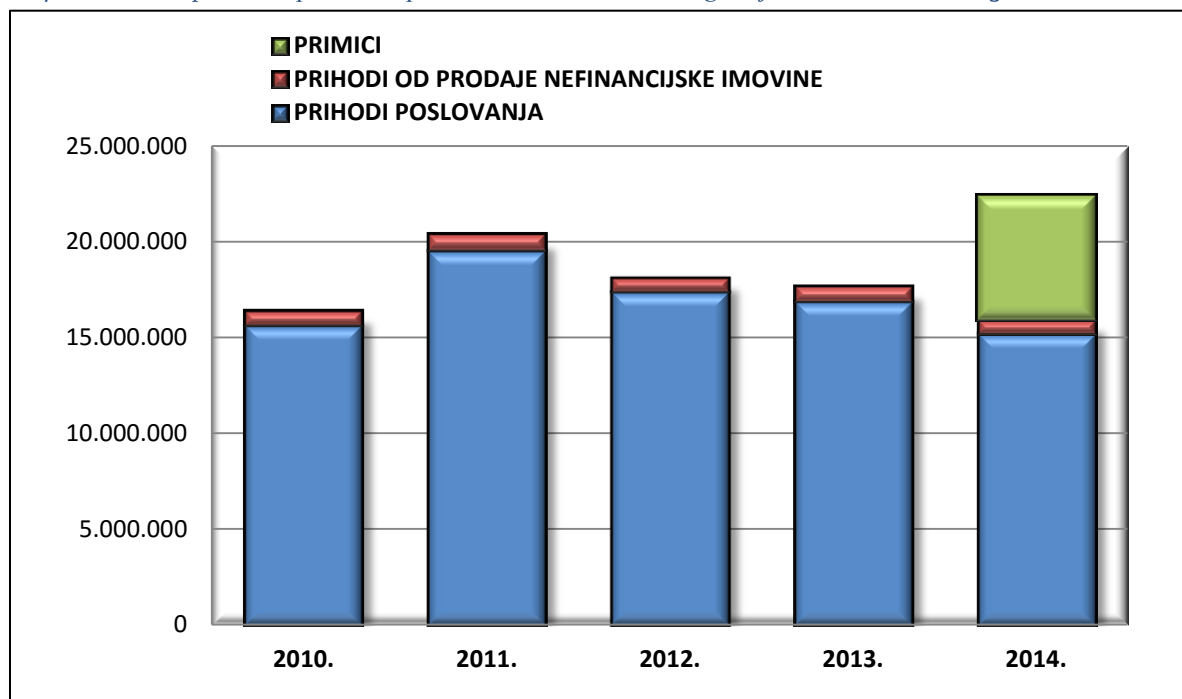
Izvor: Ministarstvo financija, Grad Grubišno Polje; obrada autora

U strukturi ukupnih prihoda i primitaka Grada najveći udio imaju prihodi od poslovanja. Iz grafikona 1 je vidljivo da ovi prihodi čine prosječno 95% ukupnih prihoda i primitaka dok su razliku u proteklim godinama činili prihodi od prodaje nefinancijske imovine koji su iznosili oko 800 tisuća kuna godišnje.

U 2014. godini zabilježeno netipično povećanje primitaka od zaduženja u iznosu od 6,5 milijuna kuna tako da je udio prihoda od poslovanja u ukupnim prihodima i primicima u toj godini smanjen na 67,7%.

Iz grafikona je vidljiva struktura ukupnih prihoda i primitaka u proteklim godinama..

Grafikon 2: Udio prihoda i primitaka proračuna Grada Grubišnog Polja od 2010. do 2014. godine

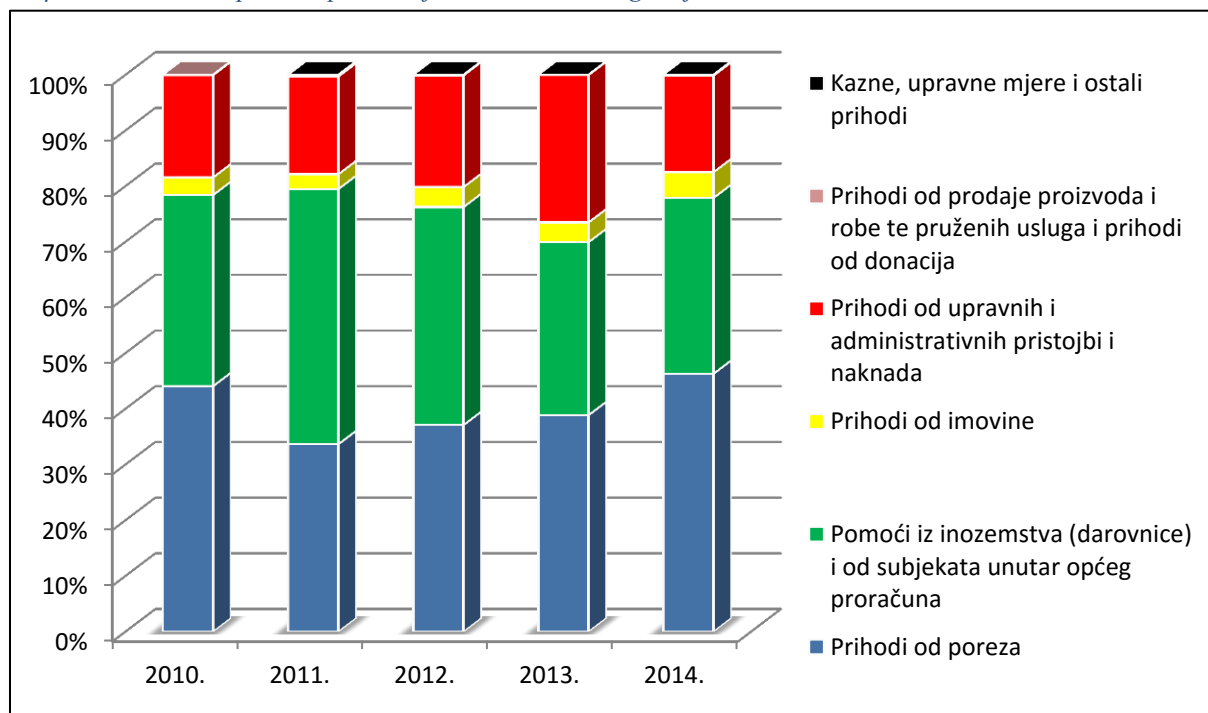

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

U strukturi prihoda poslovanja Grada najznačajniji dio čine prihodi od poreza koji su u 2014. godini iznosili 7.043,3 tisuća kuna i činili su 46% prihoda poslovanja. Na drugom su mjestu bili prihodi od pomoći (tekuće pomoći iz proračuna, kapitalne pomoći iz proračuna, te pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna) koji su iznosili 4.805,2 tisuća kuna i činili 31,6% gradskog proračuna, te na trećem mjestu neporezni prihodi s udjelom od 17,3% odnosno iznosom od 2.636,4 tisuća kuna.

Struktura prihoda poslovanja Grada u proteklim godinama dana je u grafikonu 3.

Grafikon 3. Struktura prihoda poslovanja Grada Grubišnog Polja

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

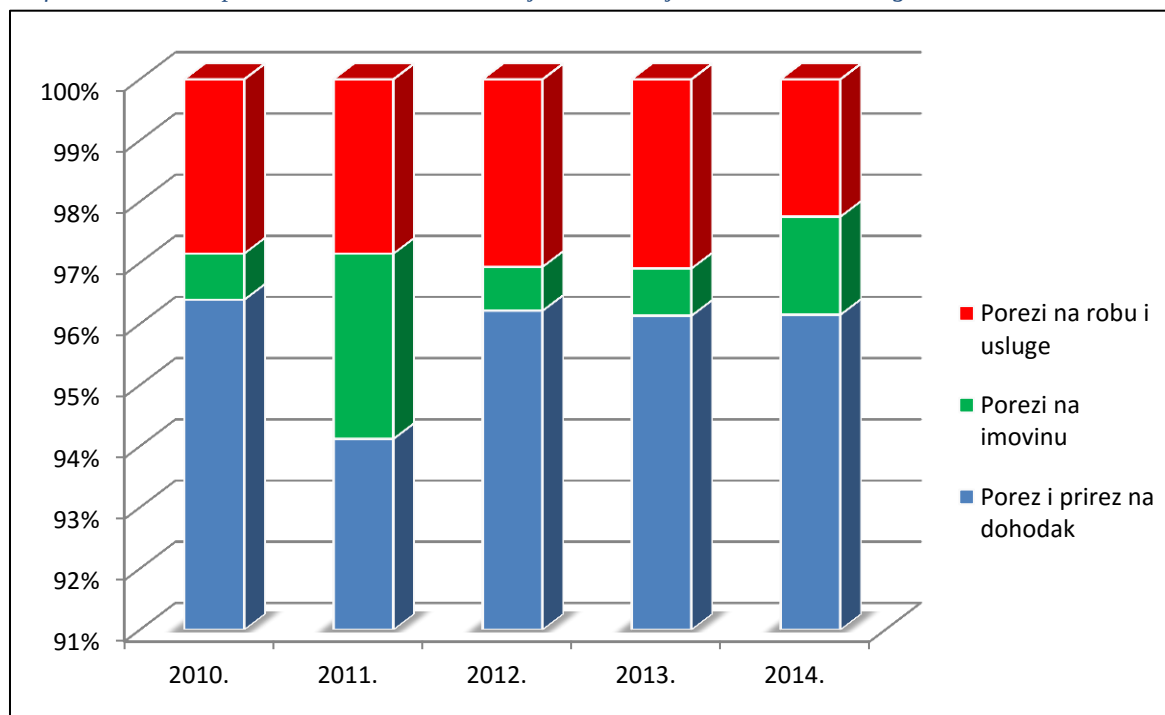
Najizdašniji izvor poreznih prihoda Grada Grubišnog Polja je porez na dohodak. U skladu sa Zakonom o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave Grad Grubišno Polje uveo je stopu prireza poreza na dohodak od 10%.

Ukupan iznos prihoda od poreza na dohodak u 2014. godini iznosio je 6.772,4 tisuća kuna.

Postotni udio poreznog prihoda od poreza na dohodak u razmatranom razdoblju prosječno je iznosio 96,2% ukupnih poreznih prihoda Grada.

U grafikonu 4 prikazani su vrijednosni i postotni udjeli poreza na dohodak i ostalih poreza u promatranom razdoblju.

Grafikon 4: Porezni prihodi Grada Grubišno Polje za razdoblje od 2010. do 2014. godine.

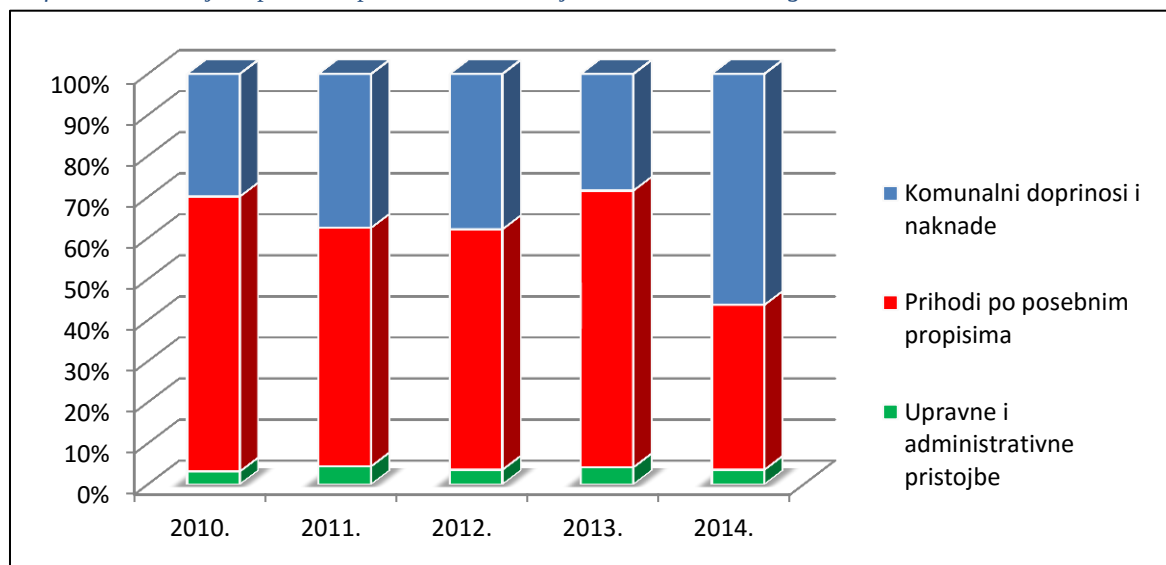

Izvor: Ministarstvo financija, Grad Grubišno Polje; obrada autora

Osim iz poreznih izvora, Grad Grubišno Polje, kako je rečeno, značajan dio prihoda ostvaruje iz neporeznih izvora, a to su prihodi od komunalnih naknada i doprinosa, prihodi po posebnim propisima, te administrativne pristojbe i naknade, državni biljezi, boravišne i ostale upravne pristojbe itd.

U grafikonu 5 prikazano je kretanje ovih neporeznih prihoda u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine.

Grafikon 5: Kretanje neporeznih prihoda za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

U strukturi ovih ove vrste neporeznih prihoda najznačajniji su prihodi od komunalnog doprinosa i komunalne naknade s udjelom od 56,3% u 2014. godini.

U Tablici 1 prikazana je usporedna struktura prihoda poslovanja Grada Grubišnog Polja, svih gradova i općina na području Bjelovarsko – bilogorske županije, te svih gradova i općina na području Republike Hrvatske.

U Tablici je vidljivo da u ukupnoj strukturi prihoda poslovanja Grada iznadprosječno visok udio imaju pomoći unutar općeg proračuna koji čine 31,6% ukupnih prihoda poslovanja Grada. Od ukupnog iznosa pomoći u 2014. godini od 4.805,2 tisuća kuna tekuće pomoći iznosile su 2.802,7 tisuća kuna dok su kapitalne pomoći iznosile 1.084,9 tisuća kuna.

Udio pomoći unutar općeg proračuna u prihodima poslovanja JLS-a na području Županije u 2014. godini iznosio je 21,1% a na cijelom području RH 10,1%.

Visok udio pomoći djelovao je na to da se u ukupnoj strukturi značajno smanje udjeli drugih prihoda poput poreznih koji u Gradu čine 46,3%, dok je prosjek županije 50,4% a RH 59,9%.

Tablica 1: Usporedna strukture prihoda poslovanja Grada Grubišnog Polja, te drugih JLS-a na području Županije i RH

Opis stavke	Ostvarenje 2014					
	HRK			STRUKTURA, %		
	GRAD GRUBIŠNO POLJE	JLS NA PODRUČJU BB ŽUPANIJE	JLS NA PODRUČJU RH	GRAD GRUBIŠNO POLJE	JLS NA PODRUČJU BB ŽUPANIJE	JLS NA PODRUČJU RH
PRIHODI POSLOVANJA	15.208.445	248.210.932	18.380.878.950	100,0	100,0	100,0
Prihodi od poreza	7.043.320	125.065.112	11.008.300.873	46,3	50,4	59,9
Porez i prirez na dohodak	6.772.406	115.508.344	9.918.977.216	44,5	46,5	54,0
Porezi na imovinu	112.887	5.581.140	738.930.903	0,7	2,2	4,0
Porezi na robu i usluge	158.027	3.972.416	348.850.379	1,0	1,6	1,9
Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar općeg proračuna	4.805.219	52.465.981	1.861.615.201	31,6	21,1	10,1
Pomoći od inozemnih vlada	0	0	3.386.365	0,0	0,0	0,0
Pomoći iz proračuna	3.887.653	29.518.665	1.163.252.745	25,6	11,9	6,3
Tekuće pomoći iz proračuna	2.802.728	17.632.959	647.597.037	18,4	7,1	3,5
Kapitalne pomoći iz proračuna	1.084.925	11.817.487	480.804.506	7,1	4,8	2,6
Pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	917.566	8.896.856	340.916.276	6,0	3,6	1,9
Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije	0	14.050.460	295.833.458	0,0	5,7	1,6
Prihodi od imovine	704.071	20.297.737	1.630.864.864	4,6	8,2	8,9
Prihodi od financijske imovine	43.957	321.218	67.686.920	0,3	0,1	0,4
Prihodi od nefinancijske imovine	660.114	19.976.519	1.553.063.577	4,3	8,0	8,4
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi	2.636.361	47.314.135	3.589.104.868	17,3	19,1	19,5
Upravne i administrativne pristojbe	94.481	2.221.296	238.469.795	0,6	0,9	1,3
Prihodi po posebnim propisima	1.058.748	9.628.757	424.692.720	7,0	3,9	2,3
Komunalni doprinosi i naknade	1.483.132	35.464.082	2.925.942.353	9,8	14,3	15,9
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	2.046	1.794.104	143.038.052	0,0	0,7	0,8
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	17.428	1.273.863	146.262.639	0,1	0,5	0,8

Izvor: Ministarstvo financija; obrada autora

U tablici 2 dan je usporedni prikaz prihoda poslovanja po glavi stanovnika Grada Grubišnog Polja, svih JLS-a na području Bjelovarsko – bilogorske županije, te svih JLS-a na području Republike Hrvatske.

Iz Tablice je vidljivo da je prihod poslovanja u Gradu Grubišnom Polju po glavi stanovnika u 2014. godini iznosio 2.348 kuna što je u odnosu na prosjek u Županiji više za 13,3%, dok je u odnosu na prosjek RH manje za 45%.

Grad Grubišno Polje ostvaruje prihod od imovine na razini od svega 17 kuna po glavi stanovnika što oko 3 puta manje nego li je prosjek u Županiji i 10 puta manje od prosjeka RH.

Ono po čemu je Grad značajno iznad prosjeka Županije i JLS-a s cijelog područja RH su pomoći unutar općeg proračuna koji iznose 742 kune po glavi stanovnika.

Tablica 2: Prihodi po glavi stanovnika Grad Grubišno Polje, te drugih JLS-a na području Županije i RH

Prihodi po glavi stanovnika u Kn u 2014. godini	GRAD GRUBIŠNO POLJE	JLS NA PODRUČJU BB ŽUPANIJE	JLS NA PODRUČJU RH
PRIHODI POSLOVANJA	2.348	2.073	4.290
Prihodi od poreza	1.087	1.044	2.569
Porez i prirez na dohodak	1.045	964	2.315
Porezi na imovinu	17	47	172
Porezi na robu i usluge	24	33	81
Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar općeg proračuna	742	438	434
Pomoći od inozemnih vlada	0	0	1
Pomoći iz proračuna	600	246	271
Tekuće pomoći iz proračuna	433	147	151
Kapitalne pomoći iz proračuna	167	99	112
Pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	142	74	80
Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije	0	117	69
Prihodi od imovine	109	169	381
Prihodi od financijske imovine	7	3	16
Prihodi od nefinancijske imovine	102	167	362
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi	407	395	838
Upravne i administrativne pristojbe	15	19	56
Prihodi po posebnim propisima	163	80	99
Komunalni doprinosi i naknade	229	296	683
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	0	15	33
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	3	11	34

Izvor: Ministarstvo financija; obrada autora

1.3.2. Rashodi i izdaci

Rashodi i izdaci Grada Grubišnog Polja za promatrano razdoblje prosječno su iznosili 18,3 milijuna kuna.

Ukupni rashodi u istom razdoblju prosječno su iznosili 18,1 milijun kuna.

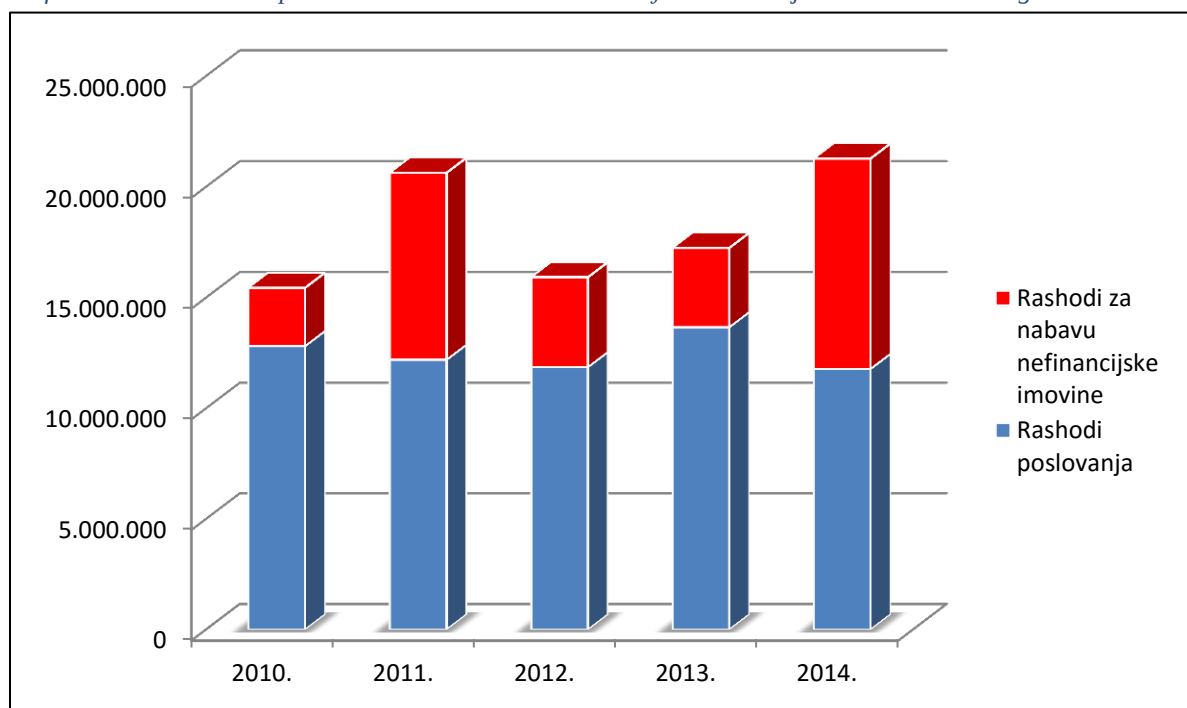
Ukupni rashodi u promatranim godinama bilježe značajne oscilacije koje su prije svega rezultat ulaganja u nabavu nefinancijske imovine (investicije).

Kretanje i struktura ukupnih rashoda prikazano je u grafikonu 6.

U strukturi ukupnih rashoda najznačajniji dio čine rashodi poslovanja koji su u promatranim godinama prosječno iznosili 12,5 milijuna kuna i prosječno u ukupnim rashodima sudjelovali s 68,9%.

Valja primijetiti da su ukupni rashodi u razdoblju 2014./2010. smanjeni za nešto više od milijun kuna ili 8%.

Grafikon 6: Struktura ukupnih rashoda Grada Grubišno Polje za razdoblje od 2010. do 2014. godine

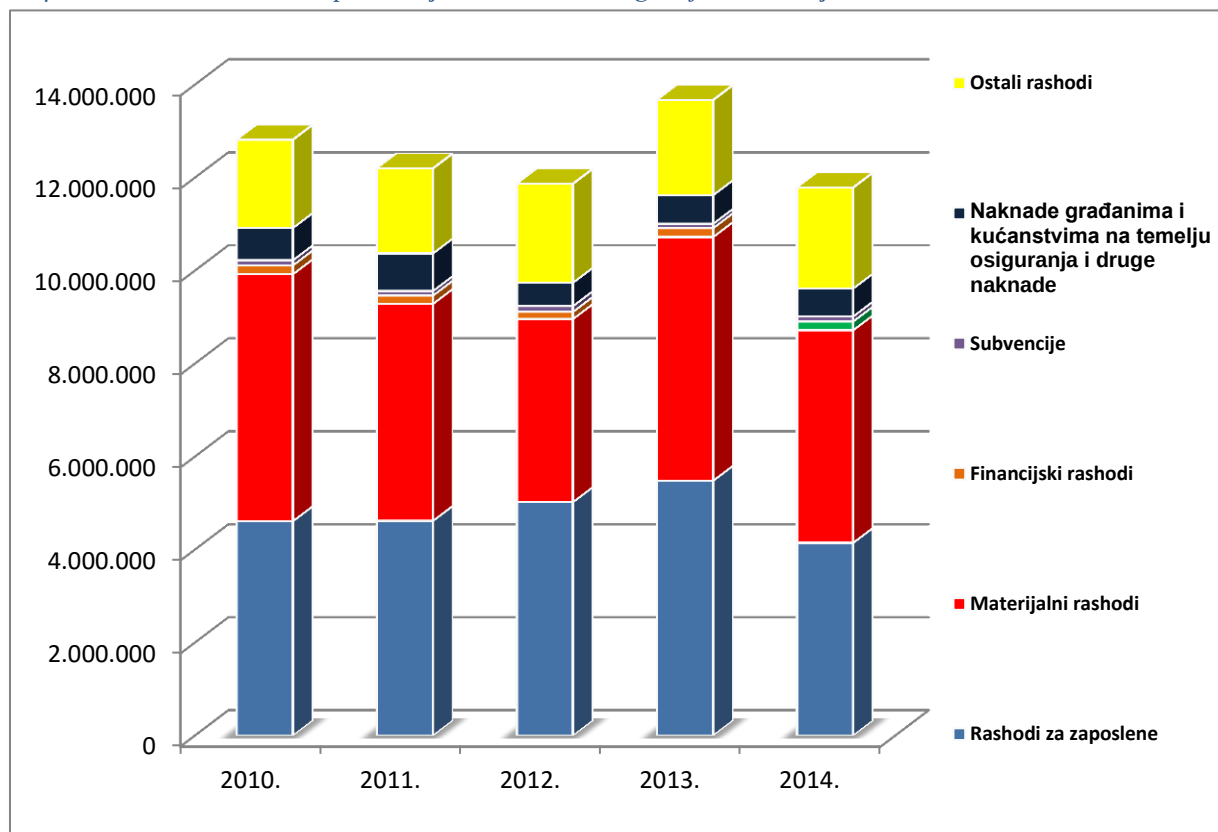

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

Najveći dio rashoda poslovanja odnosi se na rashode za zaposlene i materijalne rashode. Obje navedene kategorije u promatranom se razdoblju kreću na prosječnoj razini od 4,8 milijuna kuna. Rashodi za zaposlene u razdoblju 2014./2011. smanjeni su za 10% dok su materijalni rashodi smanjeni za 14%. U ukupnoj strukturi rashoda poslovanja rashodi za zaposlene činili su oko 38%. Jednako je i s materijalnim rashodima.

Treća grupa rashoda prema fiskalnom učinku su Ostali rashodi koji se kreću na razini od oko 2 milijuna kuna a uključuju tekuće donacije i kapitalne donacije. Tekuće donacije odnose se na donacije organizacijama civilnog društva, športu, vatrogastvu, turizmu itd. a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 1.4 milijuna kuna.

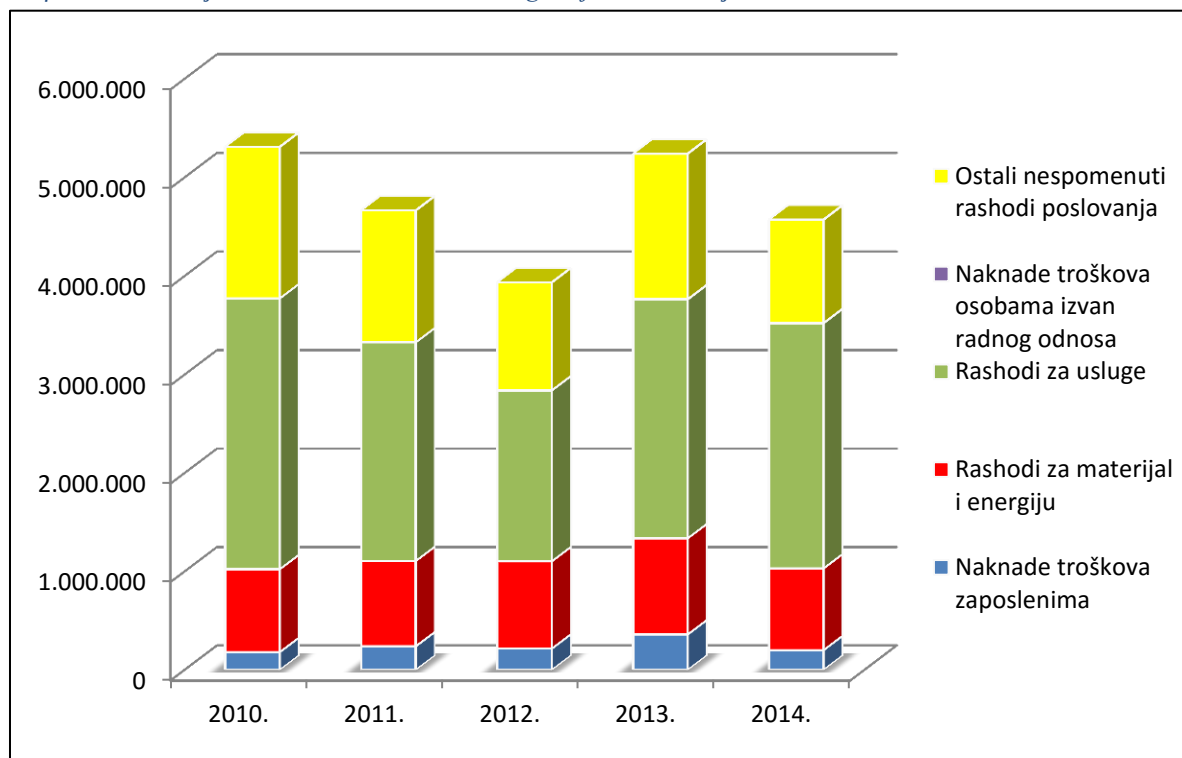
Grafikon 7: Struktura rashoda poslovanja Grada Grubišnog Polja u razdoblju 2010.-2014.

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

U grafikonu 8 prikazana je struktura materijalnih rashoda u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine.

Grafikon 8: Materijalni rashodi Grada Grubišnog Polja za razdoblje od 2010. do 2014.

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

Materijalni rashodi Grada, kako je rečeno, u promatranom razdoblju prosječno iznose 4,8 milijuna kuna ili 38% ukupnih rashoda poslovanja. U strukturi materijalnih rashoda najveći udio imaju rashodi za usluge koji su prosječno iznosili 2,3 milijuna kuna ili 49%.

Nakon toga slijede ostali nespomenuti rashodi poslovanja koji su prosječno iznosili 1,3 milijuna kuna ili 27,3%. Ovi rashodi uključuju naknade za rad predstavničkih i izvršnih tijela, premije osiguranja, reprezentacija, članarine, pristojbe i naknade, te ostali nespomenuti rashodi poslovanja.

Prosječni rashodi za materijal i energiju iznosili su 880 tisuća kuna ili 18,6%.

Naknade troškova zaposlenima u promatranom razdoblju prosječno iznose 240 tisuća kuna. U grafikonu 8 prikazano je kretanje materijalnih rashoda tijekom promatranog razdoblja po spomenutim stavkama.

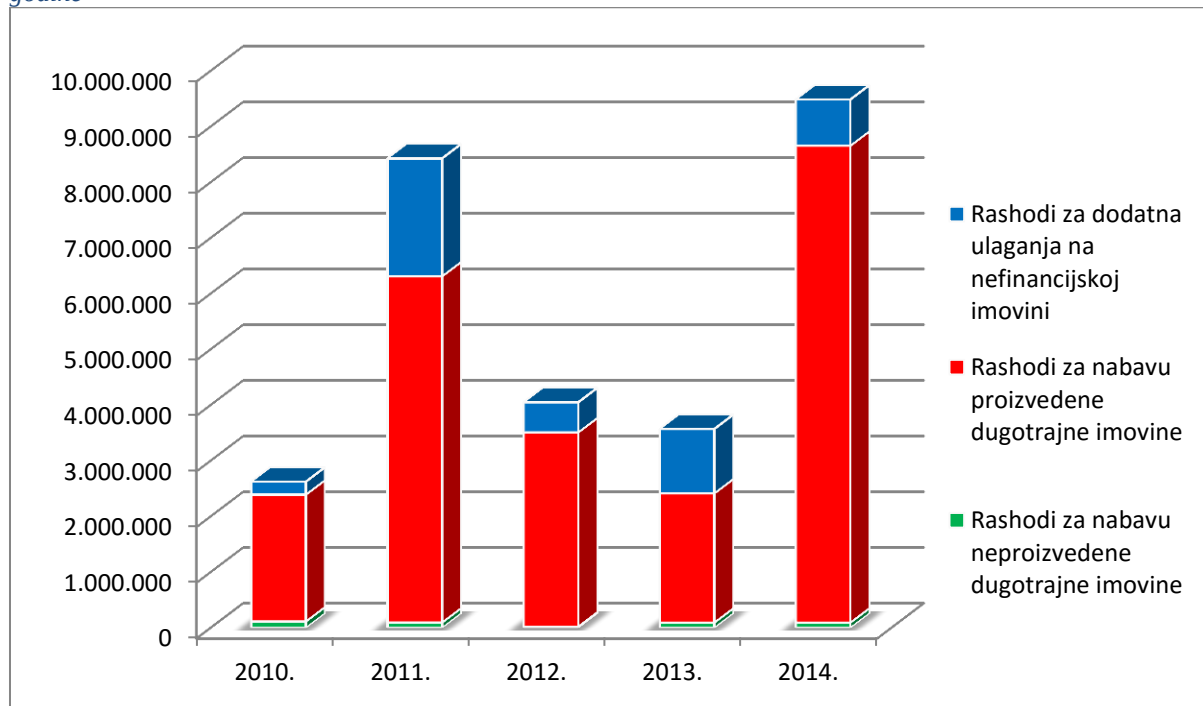
Naknade građanima i kućanstvima odnose se na naknade u naravi i novcu, namijenjeni su socijalno ugroženim građanima, učenicima i studentima, a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 643 tisuće kuna, te u ukupnim rashodima proračuna Grada sudjeluju s oko 3,5%.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine prikazani su u grafikonu 9 i odnose se na kupnju, izgradnju i uređenje javnih dobara i potrebne opreme.

Rashodi Grada po ovoj proračunskoj stavci kretali su se u promatranom razdoblju sukladno potrebama i mogućnostima za ulaganjem u nefinancijsku imovinu. Tako su 2010. godine iznosili 2,6 milijuna kuna, 2011. godine 8,4 milijuna kuna. 2012. godine Grad je utrošio 4,0 milijuna kuna za nabavu nefinancijske imovine, 2013. godine 3,6 milijuna kuna, te 2014. godine čak 9,5 milijuna kuna ili 45% ukupnog proračuna Grada.

Od ukupnog iznosa najznačajniji dio Grad ulaže u rashode za nabavu proizvedene dugotrajne imovine (izgradnja objekata i nabavka opreme), dok se manji dio odnosi na dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovni (investicijsko održavanje, uređenje, rekonstrukcije i sl.). Zanimljiv dio odnosi se na nabavku neproizvodne dugotrajne imovine.

Grafikon 9: Rashodi Grada Grubišnog Polja za nabavu nefinancijske imovine za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

U Tablici 3 prikazani su, prema ekonomskoj klasifikaciji, ukupni rashodi poslovanja Grada Grubišnog Polja u 2014. Godini, njihova struktura, te usporedba s prosjekom istih kod gradova i općina na području Bjelovarsko – bilogorske županije i cijele Republike Hrvatske.

Iz strukture rashoda poslovanja vidljivo je da struktura uglavnom prati strukturu istih na razini Županije i RH. Prisutna su manja odstupanja kod pojedine grupe rashoda.

Slijedom toga, rashodi za zaposlene koji čine 35,2% rashoda poslovanja Grada za 3 su postotna poena u strukturi veći od prosjeka Županije, te 8 postotnih poena veći od prosjeka RH. Može se reći da je ovo donekle očekivano stanje obzirom na razinu razvijenosti Grada u odnosu na prosjek RH (Indeks razvijenosti 60,6%).

Materijalni su rashodi čak nešto viši od prosjeka Županije (0,3 postotna poena), ali niži prosjeka RH (0,9 postotnih poena).

U okviru materijalnih rashoda, rashodi za usluge su 3 odnosno 4 postotna poena niži od prosjeka Županije odnosno RH.

Rashodi koji bilježe značajno veći dio u strukturi ukupnih rashoda su kapitalne donacije koje čine 7,6% rashoda poslovanja Grada, dok istodobno isti rashodi na razini Županije sudjeluju s 1,3% odnosno 0,8% rashoda poslovanja na razini RH;

Tablica 3: Usporedba strukture rashoda Grada Grubišnog Polja, JLS-a na području Županije i JLS-a na području RH

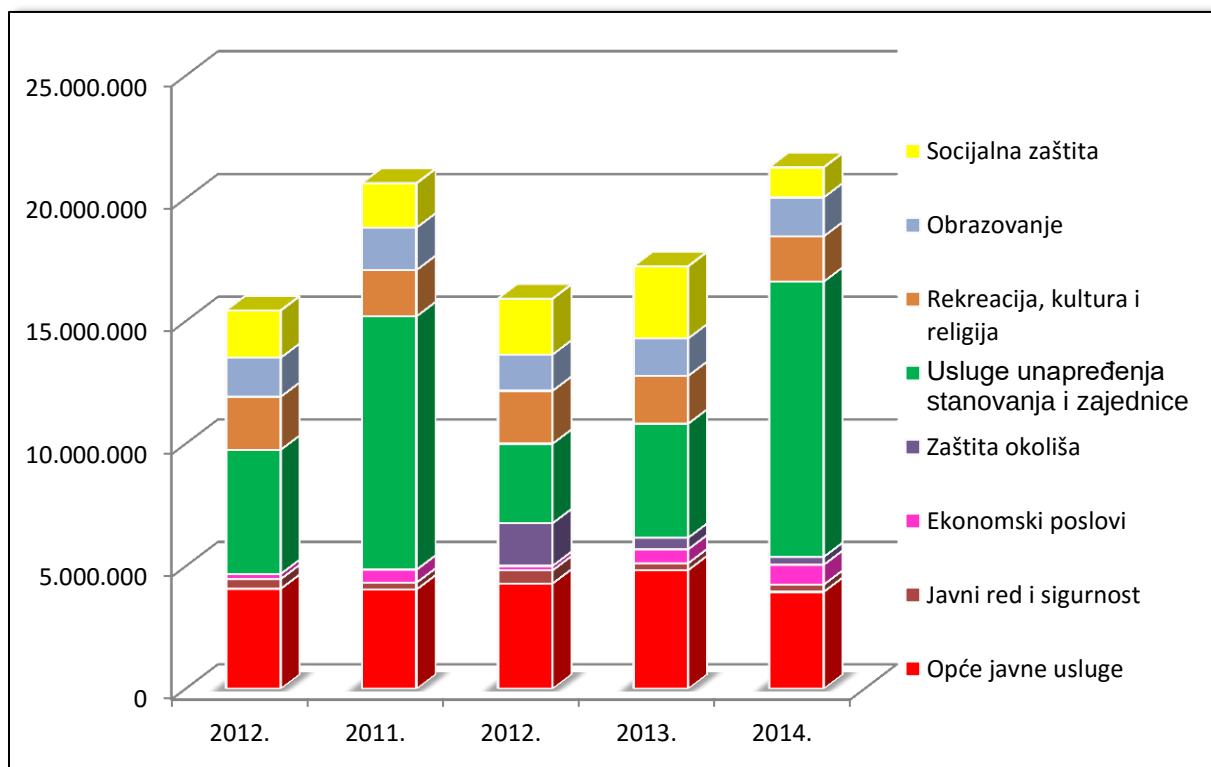
	HRK			STRUKTURA, %		
	GRAD GRUBIŠNO POLJE	JLS NA PODRUČJU BB ŽUPANIJE	JLS NA PODRUČJU RH	GRAD GRUBIŠNO POLJE	JLS NA PODRUČJU BB ŽUPANIJE	JLS NA PODRUČJU RH
RASHODI POSLOVANJA	11.787.107	212.030.203	15.682.288.047	100,0	100,0	100,0
Rashodi za zaposlene	4.148.456	68.594.623	4.262.703.784	35,2	32,4	27,2
Plaće (bruto)	3.412.772	57.733.625	3.503.962.550	29,0	27,2	22,3
Ostali rashodi za zaposlene	143.844	1.882.001	152.354.645	1,2	0,9	1,0
Doprinosi na plaće	591.840	8.978.997	606.386.589	5,0	4,2	3,9
Materijalni rashodi	4.572.108	81.568.271	6.229.458.647	38,8	38,5	39,7
Naknade troškova zaposlenima	201.852	2.634.788	194.934.659	1,7	1,2	1,2
Rashodi za materijal i energiju	830.391	18.879.649	1.081.078.352	7,0	8,9	6,9
Rashodi za usluge	2.490.339	51.571.307	4.255.857.104	21,1	24,3	27,1
Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	2.804	355.414	15.776.653	0,0	0,2	0,1
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	1.046.722	8.127.113	681.811.879	8,9	3,8	4,3
Financijski rashodi	188.316	4.984.677	333.727.609	1,6	2,4	2,1
Kamate za primljene kredite i zajmove	84.285	1.892.848	165.853.262	0,7	0,9	1,1
Subvencije	108.139	2.145.469	1.029.238.880	0,9	1,0	6,6
Subvencije trgovačkim društvima, poljoprivrednicima i obrtnicima izvan javnog sektora	108.139	2.071.191	101.252.685	0,9	1,0	0,6
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	0	3.120.753	219.610.813	0,0	1,5	1,4
Pomoći unutar općeg proračuna	0	3.120.753	213.137.140	0,0	1,5	1,4
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	600.472	13.177.627	1.038.762.565	5,1	6,2	6,6
Ostale naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	600.472	13.177.627	1.038.762.565	5,1	6,2	6,6
Ostali rashodi	2.169.616	38.438.783	2.568.785.749	18,4	18,1	16,4
Tekuće donacije	1.275.299	25.953.931	1.719.710.871	10,8	12,2	11,0
Kapitalne donacije	894.317	2.847.524	123.209.029	7,6	1,3	0,8
Kapitalne pomoći	0	7.966.309	632.556.649	0,0	3,8	4,0

Izvor: Ministarstvo financija, Grad Grubišno Polje; obrada autora

Za analizu proračuna važan je aspekt prikaza proračunske potrošnje prema funkcijskoj klasifikaciji.

Funkcijska klasifikacija sadrži rashode razvrstane prema njihovoj namjeni. Rashodi Grada Grubišnog Polja prema funkcijskoj klasifikaciji prikazani su u grafikonu 10.

Grafikon 10: Rashodi Grada Grubišnog Polja prema funkcijskoj klasifikaciji za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

Na grafikonu 10 je vidljivo osciliranje udjela troškova po funkcijskoj klasifikaciji u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine. Prosječni udjeli po funkcijama imali su sljedeće vrijednosti: Usluge unapređenja stanovanja i zajednice 38,2%, Opće javne usluge 23,5%, Socijalna zaštita 11,22%, Rekreativna – kultura – religija 11,05%, Obrazovanje 8,74%, Zaštita okoliša 2,8%, Ekonomski poslovi 2,6%, te Javni red i sigurnost 1,27%.

U Tablici 4 dan usporedni pregled strukture rashoda prema funkcijskoj klasifikaciji Grada (prosjeak 2010.-2014.), te prosjeak općina i gradova na području Bjelovarsko – bilogorske županije, te prosjeak gradova i općina na razini RH.

Iz strukture je vidljivo značajno pozitivno odstupanje rashoda Grada u području unapređenja stanovanja i rashoda za socijalnu zaštitu, dok negativna odstupanja bilježe rashodi za ekonomske poslove i obrazovanje.

Tablica 4: Usporedba rashoda po funkcijskoj klasifikaciji Grad Grubišno Polje, prosjek JLS-a na području Županije i prosjek RH

Opis stavke	GRAD GRUBIŠNO POLJE	JLS NA PODRUČJU BB ŽUPANIJE	JLS NA PODRUČJU RH
	%		
Opće javne usluge	23,5	23,6	17,4
Javni red i sigurnost	2,0	7,5	3,2
Ekonomski poslovi	2,5	11,2	14,9
Zaštita okoliša	2,8	4,5	3,6
Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	38,2	21,0	23,4
Zdravstvo	0,0	0,3	1,5
Rekreacija, kultura i religija	11,1	11,8	12,8
Obrazovanje	8,7	14,2	17,6
Socijalna zaštita	11,2	6,0	5,6
SVEUKUPNO	100,0	100,0	100,0

Izvor: Grad Grubišno Polje, Ministarstvo financija; obrada autora

U tablici 5 prikazani su rashodi proračuna prema funkcijskoj klasifikaciji po glavi stanovnika. Iz tablice je vidljivo da Grad Grubišno Polje u odnosu na prosjek Republike Hrvatske izdvaja više za unapređenje stanovanja i zajednice i socijalnu zaštitu, dok kod svih drugih grupa rashoda Grad izdvaja manja ili značajno manja sredstva od prosjeka RH.

Tablica 5: Rashodi po funkcijskoj klasifikaciji po glavi stanovnika

Opis stavke	GRAD GRUBIŠNO POLJE (prosje 2010.-2014.)	JLS NA PODRUČJU BB ŽUPANIJE	JLS NA PODRUČJU RH
	HRK		
Opće javne usluge	657	506	796
Obrana	0	0	1
Javni red i sigurnost	55	160	149
Ekonomski poslovi	71	241	684
Zaštita okoliša	78	96	164
Usluge unapređenja stanovanja i zajednice	1.066	450	1.074
Zdravstvo	0	5	70
Rekreacija, kultura i religija	309	254	589
Obrazovanje	244	306	805
Socijalna zaštita	314	129	255

Izvor: Grad Grubišno Polje, Ministarstvo financija; obrada autora

1.3.3. Fiskalna pozicija Grada Grubišnog Polja

Fiskalnu poziciju Grada prikazat ćemo mjereći višak/manjak iz poslovanje, ukupan viša/manjak proračuna Grada, te razinu zaduženosti Grada.

Tablica 6: Fiskalna pozicija Grada Grubišnog Polja

Opis stavke	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
PRIHODI POSLOVANJA	15.646.163	19.533.100	17.382.522	16.882.469	15.208.445
RASHODI POSLOVANJA	12.816.707	12.199.481	11.870.420	13.669.472	11.787.107
VIŠAK PRIHODA POSLOVANJA	2.829.456	7.333.619	5.512.102	3.212.997	3.421.338
MANJAK PRIHODA POSLOVANJA	0	0	0	0	0
Udio viška u prihodima poslovanja, %	18,08	37,54	31,71	19,03	22,50
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	802.864	885.289	759.298	844.396	758.323
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	2.624.935	8.430.370	4.051.785	3.572.128	9.486.806
UKUPNI PRIHODI	16.449.027	20.418.389	18.141.820	17.726.865	15.966.768
UKUPNI RASHODI	15.441.642	20.629.851	15.922.205	17.241.600	21.273.913
UKUPAN VIŠAK PRIHODA	1.007.385	0	2.219.615	485.265	0
UKUPAN MANJAK PRIHODA	0	211.462	0	0	5.307.145

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

Iz Tablice 6 je vidljiva da Grad svih proteklih godina bilježi višak poslovanja. Ovo govori da su mu prihodi poslovanja (tekući prihodi) u svim godinama iznad rashoda poslovanja (tekućih troškova). Višak je u prosjeku na razini od 26% prihoda poslovanja, dok je u 2012. godini iznosio čak 37%.

Višak prihoda iz poslovanja Grad je u svim proteklim godinama ulagao u nabavku nefinancijske imovine (investicije). Slijedom navedenog, može se reći da je Grad svih proteklih godina proračun vodio u maniri dobrog gospodara jer je iz tekućeg poslovanja izdvajao (štedio) i ulagao u dugotrajnu imovinu odnosno investirao u razne projekte.

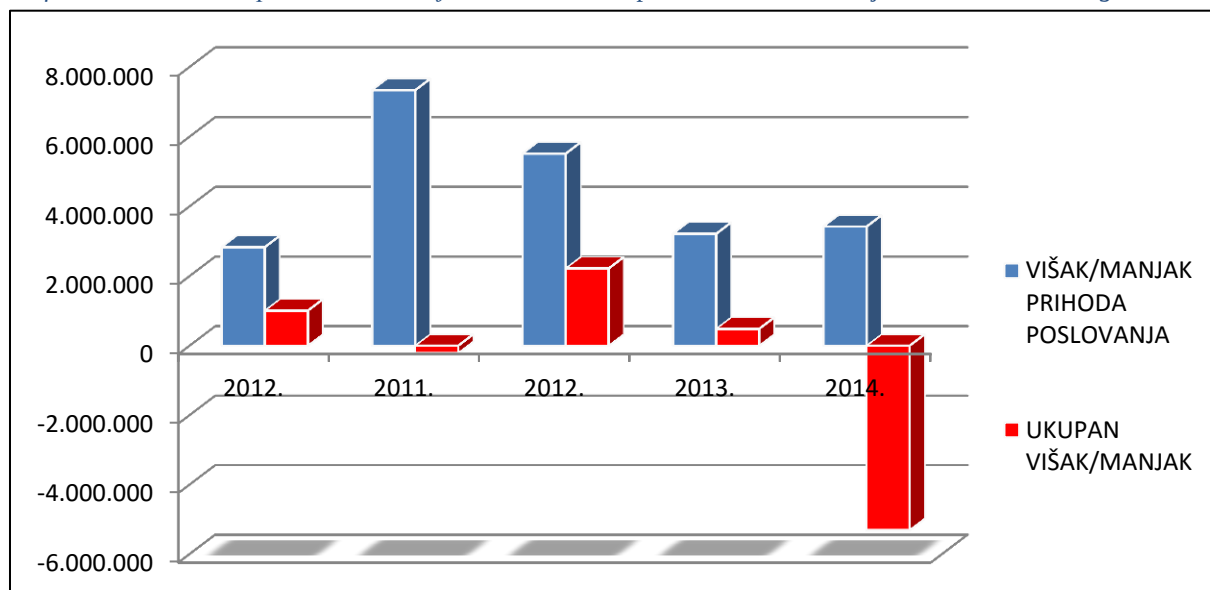
Osim navedenog, iz pokazatelja ukupnog viška/manjka (razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda) vidljivo je da je Grad u tri od promatranih pet godina ostvario i ukupan višak (dakle i nakon investicija Gradu je preostalo sredstava).

U 2011. i u 2014. godini Grad je zabilježio ukupan manjak. U 2011. Godini manjak je iznosio 211 tisuća kuna, dok je manjak u 2014. godini iznosio 5,3 milijuna kuna što je Grad financirao zaduživanjem.

Manjak (zaduživanje) je iskorišten za ulaganje u nabavku nefinancijske imovine u iznosu od 9,5 milijuna kuna.

U grafikonu 11 prikazano je ostvarenje proračunskog viška/manjka koji je razlika ukupnih proračunskih prihoda i primitaka te rashoda i izdataka unutar promatranog razdoblja.

Grafikon 11: Ostvareni proračunski manjak/višak Grada u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine.

Izvor: Grad Grubišno Polje; obrada autora

1.3.4. Razina zaduženosti

Koncem 2014. godine kreditno zaduženje Grada iznosi 8.096.193,41 kunu. Od toga 1.594.394,24 kune odnosi se na kreditno zaduženje kod HBOR-a iz 2008. godine, za financiranje kapitalnih projekata. Rok otplate je 12 godina, uključujući poček 2 godine. Kamatna stopa iznosi 4% a kredit je u redovnoj otplati.

Iznos kreditnog zaduženja 6.501.799,17 kuna odnosi se na zaduživanje koje je u tijeku, za financiranje izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Orlovcu Zdenačkom u sklopu projekta IPARD mjera 301, kod Privredne banke d.d. Zagreb Krajnji rok korištenja navedenog kredita je 31. 12. 2015. i očekuje se iskorištenje sredstava do iznosa 10.300.000,00 kuna. Radi se o dugoročnom kreditu u kunama, uz kamatnu stopu 3,7% na rok otplate 12 godina uključujući poček 2 godine, uz mogućnost prijevremene otplate kredita bez naknade temeljem Odluke o dodjeli sredstava iz IPARD programa i prihvatljivog ulaganja do 7.295.457,40 kuna.

1.4. Imovina Grada Grubišnog Polja

Učinkovito upravljanje imovinom je jako bitno za svaku jedinicu lokalne samouprave, stoga će Grad Grubišno Polje posvetiti pozornost poboljšanju korištenja i raspolaganja gradskom imovinom pri čemu će se voditi računa o trenutnim, ali i dugoročnim potrebama Grada i stanovništva. Stavljanjem imovine u društvenu i gospodarsku funkciju, ostvarit će se višestruka korist. Naime, osigurat će se veći prihodi grada, ali će to imati i pozitivan učinak na rast cjelokupnog gospodarstva te poticanje razvoj društvenog sektora i povećati zadovoljstvo građana. To će doprinijeti stabilnosti gradskih financija i boljoj kvaliteti života svih građana.

Prema podacima o postojećim površinama zemljišta i prostora koji su u vlasništvu Grada, jasno je kako postoji ogromna mogućnost za napredak.

Naime, Grad u vlasništvu ima ukupno 498.157 m² neizgrađenog građevinskog zemljišta, odnosno gotovo 50 ha, koje bi se moglo staviti u funkciju putem davanja u najam, zakup ili prodajom. Na taj način će neiskorišteni potencijal biti stavljen u službu gospodarskog rasta te može biti pokretač razvoja Grada i prilika za poduzetnike ili investitore.

U vlasništvu Grada je i 2618 m² uredskih prostora, od čega je čak 1160 m² slobodno. Grad ima široke mogućnosti prilikom stavljanja ovih prostora u funkciju, gdje se uz nuđenje povoljnih uvjeta može privući nova poduzeća čije će poslovanje pozitivno utjecati i na zapošljavanje i na stanje gradskih financija.

Nadalje, Grad je vlasnik 1684 m² namijenjenih različitim djelatnostima (tekstilne, trgovačke, ugostiteljske, poslovni prostori), od čega je slobodno 271 m². Iako je većinski dio tih prostora već u funkciji, ipak postoji određeni dio onih koji su slobodni i mogu biti stavljeni na raspolaganje za obavljanje različitih djelatnosti.

Posebna priča su i društveni domovi koji su izgrađeni u više mjesta (Grbavac, Veliki Zdenci, Mali Zdenci, Velika Barna, Dapčevački Brđani, Lončarica) i zauzimaju površinu od 1029 m². U njima su većinom smješteni mjesni odbori, dok se u manjem dijelu domova u Grbavcu i Velikim Zdencima obavlja trgovačka djelatnost. Njih se može isto tako staviti u različite funkcije, u skladu s potrebama lokalnog stanovništva i mogućnostima koje pružaju.

Trenutačno Grad ima 24 zakupnika u svojim prostorima, od čega 11 prostora zakupljuju poduzetnici i trgovačka društva, 3 prostora su u zakupu udruga, dok se u ostalih 10 nalaze mjesni odbori, gradska uprava, javne službe i LAG.

S obzirom na postojeću razinu razvijenosti područja Grada, demografska kretanja, razinu nezaposlenosti itd. jasno je da postoji značajna potreba za javnim sredstvima i intervencijama kako bi se popravilo postojeće stanje, te povećala razine kvalitete života na području Grada.

Grad ima stabilnu fiskalnu poziciju i u svim je prethodnim godinama ostvarivao viškove u tekućem poslovanju, te je za očekivati da će i ubuduće voditi konzervativnu proračunsku politiku koja će omogućiti prostor za nova ulaganja.

Danas se najveći dio prihoda ubire zahvaljujući gospodarskim aktivnostima malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva, upravljanjem vlastitom imovinom i administrativnim pristojbama i naknadama. Uzimajući u obzir raspoložive razvojne potencijale, razvojne trendove, fiskalni kapacitet, proračunsku neopterećenost zajmovima i strateške smjernice na nacionalnoj, regionalnoj i razini Europske unije, a s druge strane potrebe povećanja kvalitete i dostupnosti javnih dobara i usluga preporučuju se sljedeće aktivnosti:

- **Povećanje fiskalnog kapaciteta** – preduvjet je fiskalna i regionalna decentralizacija o čemu već duži niz godina traje javna rasprava u Republici Hrvatskoj. Međutim, jačanje fiskalnog kapaciteta moguće je samo povećanjem sposobnosti lokalnih jedinica da prikupljaju prihode iz vlastitih izvora, te sposobnosti za financiranje javnih usluga. Za više prikupljenih prihoda osim zakonskih preduvjeta nužno je imati razvijeno poduzetništvo, konkurentno lokalno tržište rada, izgrađenu infrastrukturu koja će omogućiti implementaciju poduzetničkih aktivnosti i sl. Stoga je potrebno ojačati administrativne kapacitete Grada i provesti mjere jačanja pozitivnog poslovnog okruženja, a s ciljem učinkovite pripreme, provedbe i evaluacije projektnih aktivnosti i zahtjeva sadašnjih i budućih investitora. Potrebno je povećati izravne financijske i savjetodavne pomoći u poljoprivredi i malom i srednjem poduzetništvu, te povećati opsega mjera koje su u funkciji jačanja pozitivnih demografskih trendova.

- **Jačanje apsorpcijskog kapaciteta za korištenje EU fondova** – s obzirom na financijske omotnice koje su osigurane za Republiku Hrvatsku temeljem kohezijske politike Europske unije za programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine na onima koji upravljaju regionalnim i vlastitim razvojem značajna je odgovornost u razvoju i pripremi odgovarajućih projekata koji će, prije svega doprinosti razvoju lokalne zajednice. Europska komisija jedinicama lokalne samouprave preporučuje CLLD kao „alat“ u funkciji lokalnog razvoja.¹ Cilj je osigurati strateški pristup planiranju lokalnog razvoja na način da se definiranje lokalnih potreba odredi na principu „odozdo prema gore“ u suradnji sa lokalnom zajednicom, a uvažavajući prioritete koji su definirani na višim razinama planiranja (na razini regije, države i same EU). CLLD pristup treba biti vođen od strane lokalne zajednice, lokalnih akcijskih grupa (LAG) koje su sastavljene od predstavnika javnih i privatnih socio-ekonomskih skupina. Mora biti kreiran da odražava lokalne potrebe i potencijale te da uključi inovativne značajke u lokalni kontekst, umrežavanje i suradnju. Grad Grubišno Polje suosnivač je LAG – a „Bilogora Papuk“ pa kroz rad LAG – a može kreirati raznovrsne razvojne projekte u suradnji s članovima LAG – a.

Za pripremu i implementaciju projekata potrebna su značajna proračunska sredstva, a kako je vidljivo iz analize proračuna, Grad Grubišno Polje karakterizira strukturno stabilan proračun, neopterećen zajmovima. Uz sredstva za projektnu dokumentaciju potrebno je osigurati i sredstva prijavitelja za udio sufinanciranja projekata koji može iznositi od 5% do 50% vrijednosti investicije. Stoga se kod implementacije projekata koji će se financirati bespovratnim sredstvima iz EU fondova za udio vlastitog financiranja preporučuje zaduživanje povoljnim zajmovima HBOR-a uz kamatnu stopu od 3%. Zaduživanje za projekte sufinancirane EU sredstvima ne ulazi u propisani limit zaduživanja JLS-a od 20% izvornih prihoda JLS-a.

Za izradu potrebne projektne dokumentacije preporučuje se alokacija proračunskih sredstava u okviru proračunskih mogućnosti Grada i korištenje potpora središnje države za pripremu projekata koji ispunjavaju kriterije financiranja bespovratnim sredstvima Zajednice.

- **Nastavak lokalne socijalne politike** – Grad Grubišno Polje provodi širok spektar socijalnih mjera koji su u funkciji socijalne uključenosti ugroženih društvenih skupina i podizanju razine kvalitete života građana treće životne dobi. Stoga se preporučuje u okviru proračunskih mogućnosti nastavak istih i proširenje aktivnosti (poput implementacije procesa cjeloživotnog učenja) koje imaju za cilj socijalizaciju marginaliziranih i ugroženih društvenih skupina, a posebno djece i mladih, dugotrajno nezaposlenih, starih i nemoćnih.

¹ CLLD (Community led local development) - „Zajednica na čelu lokalnog razvoja“ je jedno od najvažnijih usmjerenja politike regionalnog i lokalnog razvoja te drugih razvojnih politika Europske unije, a koji su obuhvaćeni „Zajedničkim strateškim okvirom“ (CSF).

2. FINANCIRANJE RAZVOJNIH PROJEKATA SREDSTVIMA EU FONDOVA

Od 01.07.2013. godine, Republika Hrvatska je članica Europske unije.

Ulaskom u Europsku uniju Republici Hrvatskoj na raspolaganju su sredstva ESI fondova namijenjena isključivo zemljama članicama koja su u funkciji ostvarivanja Kohezijske i drugih politika Europske unije.

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI) je izraz uveden za financijsko razdoblje 2014.-2020. i predstavlja jedinstven naziv koji obuhvaća slijedeće fondove:

- Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)
- Europski socijalni fond (ESF)
- Kohezijski fond (CF)
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)
- Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EMFF)

ERDF, ESF i CF jesu fondovi čija su financijska sredstva namijenjena za provođenje kohezijske politike. Kohezijska politika je jedna od temeljnih politika Unije čiji je cilj smanjivanje razlika u razvijenosti između europskih regija. EAFRD i EMFF su instrumenti provođenja zajedničke poljoprivredne politike (i to specifično njezinog drugog stupa koji se odnosi na ruralni razvoj), a onda posredno i kohezijske politike.

Sporazum o partnerstvu je temeljni strateški dokument za korištenje ESI fondova i donosi se za razdoblje od sedam godina.

Njime se utvrđuju nacionalne strategije za korištenje ESI fondova. Kako je utvrđeno u *Uredbi (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006* (dalje: Uredba o fondovima), svaka država članica EU obvezna je podnijeti Sporazum o partnerstvu (Sporazum o partnerstvu s Republikom Hrvatskom usvojen je od strane Europske Komisije 30. listopada 2014.).

Struktura Partnerskog sporazuma utvrđena je spomenutom Uredbom o fondovima. Uredba utvrđuje 11 tematskih cjelina između kojih država članica može izabrati svoja nacionalna područja ulaganja. Jedan od najvažnijih rezultata Partnerskog sporazuma je izbor tematskih cjelina u koje će država članica usmjeriti dodijeljena sredstva iz ESI fondova isto kao i utvrđivanje konkretnih financijskih iznosa za svaku odabranu tematsku cjelinu. Istovremeno, Uredbe koje se bave pojedinačnim fondovima definiraju tematske cjeline koje se mogu financirati iz pojedinog fonda.

Tablica 7: Popis tematskih cjelina i fondovi iz kojih pojedina tematska cjelina može biti financirana

		ERDF	CF	ESF	ERDF	ERDF
1	Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	✓			✓	
2	Poboljšanje dostupnosti, uporabe i kvalitete ICTa	✓			✓	
3	Jačanje konkurentnosti SME	✓			✓	✓
4	Podrška prelasku na gospodarstvo s niskom razinom emisije CO ₂	✓	✓		✓	✓
5	Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama, prevencija rizika i upravljanje rizicima	✓	✓		✓	
6	Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	✓	✓		✓	✓
7	Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla na ključnoj prometnoj infrastrukturi	✓	✓			
8	Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage	✓		✓	✓	✓
9	Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake vrste diskriminacije	✓		✓	✓	
10	Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i naukovanje s ciljem stjecanja vještina i cjeloživotnog učenja	✓		✓	✓	
11	Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i učinkovitosti javne administracije	✓	✓	✓		
	Tehnička pomoć	✓	✓	✓	✓	✓

Izvor: Uredba EU 1303/2013; EU 1301/2013; EU 1304/2013; 1305/2013

Ove tematske cjeline kako su definirane uredbama trebaju se prenijeti u prioritetne osi nacionalnih operativnih programa. Kao što je vidljivo, pojedine tematske cjeline mogu biti financirane iz više fondova. Tehnička pomoć nema formalan status tematske cjeline, ali se po odredbama Uredbe o fondovima može programirati kao prioritetna os.

Hrvatska je odlučila koristiti sredstva za projekte iz svih raspoloživih tematskih cjelina njihovom razradom kroz nacionalne operativne programe, odnosno njih 4: Konkurentnost i kohezija, Učinkoviti ljudski potencijali, Program ruralnog razvoja, te Operativni program za pomorstvo i ribarstvo.

Operativni programi zapravo označavaju detaljne planove i načine na koje država članica namjerava koristiti dodijeljena sredstva, te detaljni prikaz financijskih iznosa i prioriteta u koje će se ti iznosi usmjeriti. Uredbom o fondovima utvrđena je struktura samih operativnih programa, međutim njihov broj određuje sama država članica.

Za razdoblje tekuće financijske perspektive Hrvatskoj je, kao što prikazuje Tablica xx, iz svih ESI fondova dodijeljeno ukupno 10,6 mlrd. eura². Ovom se iznosu mogu pribrojiti i sredstva iz Inicijative za zapošljavanje mladih zato je jer će se ona koristiti na isti način i pod istim uvjetima kao i odgovarajuća sredstva iz Europskog socijalnog fonda.

² Ovo nisu ukupna sredstva namijenjena Hrvatskoj iz Financijske perspektive 2014.-2020. Osim prikazanih sredstava iz ESI fondova Hrvatska će koristiti direktna plaćanja iz Europskog poljoprivrednog garancijskog fonda, sredstva iz inicijative Connecting Europe Facility za financiranje infrastrukturnih projekata europskog značaja i dr.

Tablica 8: Sredstva raspoloživa za Hrvatsku iz ESI fondova 2014.-2020.

	u mil EUR	EU POLITIKA
1. Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)	4.321	KOHEZIJSKA POLITIKA
2. Europski socijalni fond (ESF)	1.516	
3. Kohezijski fond (KF)	2.560	
4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRR)	2.026	KOHEZIJSKA I ZAJEDNIČKA POLJOPRIVREDNA POLITIKA
5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EMFF)	253	
Ukupno ESI	10.676	
Inicijativa za zapošljavanje mladih (2014-2015)	66	
SVEUKUPNO RH	10.742	

Izvor: Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije

Značajan dio ovih sredstava, posebno sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj namijenjen je jedinicama regionalne i lokalne samouprave kao krajnjim korisnicima.

Bez fondova Europske unije teško će se moći realizirati bilo koji značajniji razvojni projekt. Ovo posebice dolazi do izražaja u uvjetima aktualne gospodarske krize koja je rezultirala snažnom fiskalnom kontrakcijom na nacionalnoj i lokalnoj razini te značajno manjom potporom državnog proračuna proračunima regionalne/lokalne države. U ovom smislu u idućim se godinama ne može očekivati značajnija promjena. Stoga je važno shvatiti i usvojiti da svako ozbiljno strateško planiranje i odgovorno političko upravljanje, mora akceptirati posebno važnu činjenicu da su Hrvatskoj, ulaskom u EU, na raspolaganju stavljeni značajna sredstva za projekte regionalnog razvoja.

Prema iskustvima država članica Europske unije jedinice lokalne i područne samouprave jedan su od najznačajnijih korisnika sredstava iz EU fondova. Jednako tako, iskustva država članica pokazuju da su neadekvatni administrativni kapaciteti (uz nedovoljne financijske kapacitete) najznačajniji ograničavajući čimbenik većoj apsorpciji EU sredstava od strane JLS-a.

Stoga, europski fondovi predstavljaju jedinstvenu razvojnu priliku za Republiku Hrvatsku, ali i sve njene županije i gradove. Osim financiranja razvojnih projekata ova će se sredstva moći koristiti za financiranje pripreme projekata, jačanje javne uprave, ali i neposredno jačanje poduzetništva i poduzetničke infrastrukture.

Da bi uspjela u ovom izazovu državna tijela isto kao i jedinice lokalne samouprave moraju razvijati i jačati administrativne kapacitete za obavljanje ovih poslova odnosno svladati tehnologiju pripreme i provedbe projekata financiranih iz EU fondova.

Dodatna sredstva Europske unije dostupna su kroz Programe Unije koji predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU. Programi Unije u kojima mogu sudjelovati korisnici iz Republike Hrvatske su:

- HORIZON 2020
- ERASMUS +
- LIFE
- EMPLOYMENT and SOCIAL INNOVATION – Zapošljavanje i socijalne inovacije
- YOUTH EMPLOYMENT INITIATIVE – Inicijativa za zapošljavanje mladih
- COSME – Program za konkurentnost MSP-a

- CREATIVE EUROPE
- EUROPA ZA GRAĐANE 2014 – 2020 itd.

Zbog svega navedenog na jedinicama regionalne i lokalne samouprave je značajna odgovornost u pripremi odgovarajućih projekata koji će, prije svega doprinosti razvoju hrvatskih regija, ali i Hrvatskoj osigurati povlačenje raspoloživih sredstava i tako osigurati visoku iskorištenost sredstava iz europskih fondova. S obzirom na visinu iznosa koji Hrvatskoj stoji na raspolaganju radi se o razvojnoj prilici kakvu Hrvatska do sada još nije imala.

3. POPIS TABLICA

Tablica 1: Usporedna strukture prihoda poslovanja Grada Grubišnog Polja, te drugih JLS-a na području Županije i RH.....	11
Tablica 2: Prihodi po glavi stanovnika Grad Grubišno Polje, te drugih JLS-a na području Županije i RH.....	12
Tablica 3: Usporedba strukture rashoda Grada Grubišnog Polja, JLS-a na području Županije i JLS-a na području RH.....	17
Tablica 4: Usporedba rashoda po funkcijskoj klasifikaciji Grad Grubišno Polje, prosjek JLS-a na području Županije i prosjek RH	20
Tablica 5: Rashodi po funkcijskoj klasifikaciji po glavi stanovnika.....	20
Tablica 6: Fiskalna pozicija Grada Grubišnog Polja.....	21
Tablica 7: Popis tematskih cjelina i fondovi iz kojih pojedina tematska cjelina može biti financirana	26
Tablica 8: Sredstva raspoloživa za Hrvatsku iz ESI fondova 2014.-2020.	27

4. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Prihodi i primici Grada Grubišnog Polja	6
Grafikon 2: Udio prihoda i primitaka proračuna Grada Grubišnog Polja od 2010. do 2014. godine	7
Grafikon 3: Struktura prihoda poslovanja Grada Grubišnog Polja.....	8
Grafikon 4: Porezni prihodi Grada Grubišno Polje za razdoblje od 2010. do 2014. godine.	9
Grafikon 5: Kretanje neporeznih prihoda za razdoblje od 2010. do 2014. godine.....	10
Grafikon 6: Struktura ukupnih rashoda Grada Grubišno Polje za razdoblje od 2010. do 2014. godine	13
Grafikon 7: Struktura rashoda poslovanja Grada Grubišnog Polja u razdoblju 2010.-2014.	14
Grafikon 8: Materijalni rashodi Grada Grubišnog Polja za razdoblje od 2010. do 2014.	15
Grafikon 9: Rashodi Grada Grubišnog Polja za nabavu nefinancijske imovine za razdoblje od 2010. do 2014. godine.....	16
Grafikon 10: Rashodi Grada Grubišnog Polja prema funkcijskoj klasifikaciji za razdoblje od 2010. do 2014. godine.....	19
Grafikon 11: Ostvareni proračunski manjak/višak Grada u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine. .	22